

Ostravský „MLÍČŇÁK“

S Olgou Rosenbergovou jsme se sešli v centru Ostravy v mléčném baru NAPROTI, který je nejen strašně příjemným prostředím se spoustou skvělých místních specialit, ale hlavně zde pracují především mentálně postižení. Existence „mlíčňáku“ je jedním z těch zázraků, který se lidem v neziskovém sektoru za pomoci všech okolo, a snad i shůry, občas podaří.

Dobrotu vyrábí pouze z mléčných sezónních surovin.

Jak vás napadlo spojit handicapované a mléčný bar?

My jsme ho založili před deseti lety proto, že jsme chtěli přenášet příklady ze zahraničí. Vlastně všechno začalo díky Dnům handicapu, což je velká mezinárodní akce, kterou kdysi po revoluci iniciovali rodiče postižených dětí, aby došlo k výměně informací hlavně s francouzskými kolegy. A časem se z toho vyvinula opravdu velká věc. Přijíždí kolem osmdesátí zahraničních účastníků a v rámci této akce se odehraje třeba i největší fotbalový turnaj pro mentálně postižené v Evropě. A nás to inspirovalo k tomu, abychom jako součást pracovní rehabilitace vytvořili třeba stolařskou dílnu – tam mi pomohly mé zkušenosti, protože jsem v podobné dílně pracovala ještě za totality po maturitě. Vznikla i textilní dílna, dělali jsme rekvalifikace, vydávali jsme ve spolupráci s olomouckou univerzitou učebnice pro lidi s lehkým mentálním postižením. A pak jsme zjistili, že tito lidé potřebují někde bydlet, takže jsme zřídili službu chráněného bydlení a sociální rehabilitace. A když jsem jednou šla po Masarykově náměstí, vzpomněla jsem si na mléčný bar, který tu stával. A řekla si, že to by mohlo být ono.

Vy to říkáte jakoby nic, ale to muselo být strašně práce. A stát spoustu peněz.

Ano, a to je trochu problém. Pokud jste relativně nová organizace, je strašně těžké se do toho dostat. V tom

to mají jednodušší zavedené velké organizace, které tu fungují od 90. let. Takže jsme začali s málem, ale postupně jsme se vypracovali. Letos bychom měli dostat od města do nájmu krásnou vilu, kde chceme zřídit chráněné bydlení. Ale snažíme se lidi i zaměstnat. A do toho se zaměstnavatelům moc nechce, což se jim nyní – po všech zkušenostech – ani moc nedivím. Ono je to opravdu složité. Proto jsme si řekli, že založíme nějaký sociální podnik, ze kterého se nakonec vyklubal „mléčňák“. Využili jsme možnosti z evropských fondů na nákup vybavení a na rozjezd. Pak zase trvalo dva roky, než jsme dostali peníze. A díky jednomu radnímu jsme do nájmu dostali za sníženou cenu i tyto prostory. Rekonstrukci jsme dělali dost svépomocně, protože na ni jsme zase evropské peníze využít nemohli (protože to nebyl náš objekt), ale pomohla nám nadace ČEZu. Sice ne dost, ale pak pro změnu pomohli studenti a skauti, kteří tady odpracovali spoustu hodin zadarmo. Nebyla to legrace, jsme v Ostravě a ten prostor je poddolanový. Dvěte nám zase nechtěli dovolit památkáři...

Ale zjevně se podařilo...

Ano. A daří se i dál. Zakládáme si na tom, že zpracováváme kvalitní sezónní suroviny. Pokud po nás chce někdo v zimě ovocnou misku, tak mu ji prostě

nedodáme. Objela jsem široké okolí, abych našla dobré dodavatele, ale vyplatilo se. Dnes už máme nejen mličiřák, ale i cateringovou firmu, pro kterou bych měla brzy získat další prostory. Jde nejen o to, že se sem už nevejdeme, ale i o komfort zaměstnanců. Zjistila jsem, že lidé se zdravotním postižením mají po nějaké době tendenci se jako „schovat“. A my tady máme otevřenou kuchyň, pořád je na ně vidět.

Jak dlouho trvá, než se zaměstnanci zapracují?

Nejméně půl roku, protože se jedná o lidi, kteří nikdy nepracovali. Po nějaké době se zapracují, emancipují se a vypadá to idylicky. Rodiče jsou šťastní, maminky nám tady pláčou atd. Ale já vždycky upozorňuji na to, že to je hlavně práce. Že to není jednoduché. Ale třeba tak po dvou letech se – hlavně holky – emancipují více. A často si najdou partnery a rodiče si myslí, že jsou už natolik samostatní, že se o ně starat nemusí. A zařídí jim třeba i bydlení. Jenže na ty lidi je to dvojitý tlak. Ze strany práce, ale nově i ze strany domácnosti, partnera. Ty holky přestěhují a na nich je pak péče o domácnost. Jenže ony tohle neumějí. Často se pak u nich objeví zdravotní problémy. Já jsem to tu zažila už čtyřikrát. Jedna slečna dokonce musela skončit na psychiatrii a její stav se celkově výrazně zhoršil. Na to rodiče upozorňují, což se jim v tu chvíli moc nelíbí. Já jim rozumím. Já rozumím

i těm mladým holkám, že chtějí mít partnery. Otázka je, jak si je volí.

To jsem se zrovna chtěl zeptat.

To je právě kámen úrazu. Jsou to někdy lidé, co mají sociální problémy, které tímto způsobem řeší. Nebo výrazně starší. Často jsou to muži, kteří využívají toho, že ta dívka o ně nechce přijít. Využívají je. Jednu slečnu třeba partner nutil u nás krást. Takže jsme se s ní museli rozloučit.

Jaké lidi vlastně přijímáte do zaměstnání?

Je to kombinace lidí se zdravotním a tělesným postižením a vždycky velmi zvažují, koho přijmout. A myslím, že jen díky tomu zde můžeme fungovat. Musím být pragmatik, firma prostě musí fungovat. Ten člověk musí zapadnout do týmu. Jednou jsme tu třeba měli slečnu s maniodepresivní psychózou a to už nešlo, ta nakonec ale odešla sama. A další problém je sehnat zdravé zaměstnance, protože ti tu mají nad rámec běžné práce ještě starost o postižené kolegy. To jsou v podstatě lidi dvou profesí, kavárníci a psychologové. Až na to, že je nemohu zaplatit tak, jak by se na lidi dvou profesí slušelo.

Co vám nejvíc komplikuje práci?

Velmi složitý zákoník práce. Jsme sociální podnik, ale musíme mít EET. Pravidelné měsíční hlášení. Nový registr na náhradní plnění, což je takový složitý systém, kam zadáváte

Olga Rosenbergová organizuje i Evropské dny handicapu. Do Ostravy se sjede přes osmdesát zahraničních účastníků.

Problém je sehnat zdravé zaměstnance, protože ti mají nad rámec běžné práce ještě starost o postižené kolegy. To jsou v podstatě kavárníci a psychologové.

zaměstnávání zdravotně postižených nebo prodeje zboží, vyrobeného zdravotně postiženými. Té administrativy narůstá a ještě to nefunguje, třeba právě ten registr... Dalším neštěstím je plošné zvyšování minimální mzdy. Musíme zaměstnancům zvýšit mzdy, ale nikdo nám ty peníze nedá.

Vy nejste původním povoláním psychologka, ale stejně: jak hodnotíte posun v péči o handicapované?

Nutno říct, že já jsem měla dvouměsíční zkušenost z psychiatrie v 80. letech, kterou jsem brala spíš jako kriminál, protože jsem se tam dostala rovnou z gymnázia za jeden (z dnešního pohledu) směšný politický přečin. Dneska je to úplně jiné, ale co chybí, je meziresortní spolupráce. Nekomunikují spolu zdravotnictví, sociální věci a školství. O tom mluvím pořád a všude. Osobně si myslím, že je to asi nejdůležitější část reformy psychiatrické péče. Pokud někdy nějaká nastane... »

Matyáš Zmo

